№ 29 (פּע״טער יאָרגאַנג) פּרייז 10 גראָשן BIALER WOCHENBLAT

ביאַלער וואָכנבלאַט

נאַציאָנאַל געזעלשאַפטלעך וואָכנבלאַט פאַר ביאַלע-פּאָדל. און אומגעגנט.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז:
מאָנאַטלעך . . . . 40 גראָשן
פערטל-יערלעך . . . . 1.20 זל.
אויסער ביאַלע מאָנאַטלעך . . 1 זל.
פאַר אַ קוואַרטל . . . 2 זל.

אַנאָנסן-פּרייז:
פאַר אַ וואָרט טעקסט 10 גראָשן
פאַרן אינהאַלט פון די אַנאָנסן און אָפענע בריוו איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטלעך.
די צייטונג טראָגט נישט קיין געשעפטס-כאַראַקטער און איז נישט אויסגערעכנט אויף פאַרדינסט.

אַדרעס פאַר בריוו און געלט-זענדונגען:
Red. „BIALER WOCHENBLAT"
Biała-Podl., Grabanowska 39.
Konto rozrach. № 1.
Skrz. poczt. 26.

Biała-Podlaska, dnia 23 lipca 1937 r.
ביאַלע-פּאָדל., 23 יולי פרייטאָג פ' ואתחנן תרצ״ז

וועגן דער רו און זיכערקייט פון ביאַלער יידנטום

אינטערוויו מיטן היגן סטאַראָסטא-פּאָוויאַטאָווי ה' סטאַניסלאַוו סטאַניעוויטש

מיטוואָך דעם 21-טן ה. מ. האָט דער היגער קרייז-סטאַראָסטא ה' סטאַניסלאַוו סטאַניעוויטש אויפגענומען אויף אַ לענגערע קאָנפערענץ אונזער פאַרשטייער און דערטיילט פאָלגנדן אינטערוויו.

— צי האָט דער ה' סטאַראָסטא אַלס פאָרזיצער פון ווידזיאַל-פּאָוויאַטאָווי אָנגענומען וועלכע סאַ ז באַשלוסן אָדער אונטערגענומען שריט צו באַזייטיקן די אָפטע קאָנפליקטן צווישן די מיטגלידער פון דער ביאַלער שטאָט-פאַרוואַלטונג וועלכע האָבן שוין געפונען אַן אָפּקלאַנג אויף דער פאָרלעצטער שטאָט-ראַט זיצונג?

— ווירקלעך איז די לאַגע אין דער שטאָט-פאַרוואַלטונג זער אַ קאָמפּליצירטע. פון איין זייט זענען סיי דער בירגערמייסטער סיי זיין פאָרטרעטער אויסגעוויילט געוואָרן דורך דעם שטאָט-ראַט און באַשטעטיקט געוואָרן דורך דער וואָיעוואָדישער אויפזיכט-מאַכט, צוליב וואָס זיי אונטערליגן נישט מיין אויסשליסלעכע קאָמפּעטענץ. פון דער צווייטער זייט אָבער נעמען שוין טאַקע די דאָזיקע רייבונגען לעצטנס אַן אַ פאָרם, וועלכע איז גורם, אַז די פּערזענלעכע קאָנפליקטן ווערן אַן אָביעקט פון קריגערייען אויף עפנטלעכע שטאָט-ראַט-זיצונגען.

וועגן די פאָרשלאָגן, וועלכע איך וועל אויף דעם געביט מאַכן און ווען די ענטשפּרעכנדע באַשלוסן פון דער וואָיעוואָדישער אויפזיכט-מאַכט וועלן רעאַליזירט ווערן, ווי אויך אין וועלכער פאָרם זיי וועלן רעאַליזירט ווערן — קען איך דערווייל נישט אינפאָרמירן דער ביאַלער עפנטלעכקייט.

— צי דער ה' סטאַראָסטא — אַלס הויפּט בעל-הבית פון ראַדזיוויל-פּאַרק וואָלט נישט געהאַלטן פאַר צוועקמעסיק צו מאַכן צוגענגלעך דער באַפעלקערונג אומזיסט דעם פּאַרק כאָטש אין די נאָכמיטאָג-שעהן, ווען די ביוראָען פון סטאַראָסטווא זענען נישט טעטיק?

— פּרינציפּיעל איז דער פּאַרק נישט קיין אָביעקט פאַרן עפנטלעכן גבּראוך פון דער שטאָט ביאַלע. וועגן פּאַרקן, גרינס און רו-פּלעצער פאַר דער ביאַלער באַפעלקערונג, דאַרף אייגנטלעך זאָרגן די ביאַלער שטאָט-פאַרוואַלטונג. ווי אַזוי די שטאָט-פאַרוואַלטונג פירט אויס די דאָזיקע אויפגאַבן, וויל איך איצט נישט באַהאַנדלען. פאַראַיאָרן האָבן מיר אויסגעגעבן אַסאַך געלט אויף בלומען-ציכט און אַנדערע הוצאות פאַרבינדן מיטן קולטיווירן דעם פּאַרק. היי-יאָר נאָכן באַקענען זיך מיט די גרויסע אויסגאַבן אויף דעם געביט, האָב איך סקאַסירט די בלומען-ציכט. איבערלאָזנדיק בלויז די פּאָזיציעס פון די נויטיקסטע אויסגאַבן. צוליב דעם וואָס אונ ער סיימיק-בודזשעט האָט זיך עטוואָס איינגעבראָכן, קענען מיר נישט פאַרציכטן אויף די הכנסה — הגם קליינע צאָלעכע צענדליק גילדן — וואָס עס פליסט אַריין פון די פּאַרק-אָפּצאָלן, און וועלכע ווערן פאַרווענדעט אויף דער פּאַרק ווירטשאַפט.

— צי איז באַקאַנט דעם ה' סטאַראָסטא, אַז אין פּאַרק ווערן געמאַכט ספּעציעלע שיקאַנעס לגבי די יידישע באַזוכער?

— קיין פאַראָרדנונג וועגן מאַכן וועלכע סאַיז שיקאַנעס לגבי יידן איז פאַרשטענדלעך נישט אַרויסגעגעבן געוואָרן, אָבער גאָר מעגלעך, אַז דער וועכטער מאַכט אַזעלכע שיקאַנעס, ווייל סאַיז מיר באַוווּסט וועגן פאַלן, ווען דער זעלבער וואַכמאַן איז געווען אייפעריק און נישט איטעריק טאַקטפול ביים איינמאָנען די 10-גער גראָשנס. אין זין פון אויסבעסערן די דאָזיקע האַנדלונגען וועל איך אַרויסגעבן אַן אַנטשפּרעכנדע פאַראָרדנונג (דער ה' סטאַראָסטא האָט ביי די ווערטער גלייך געמאַכט אַן אַנטשפּרעכנדע אָדנאָטאַציע אין פאַראָרדנונגס-בלאָק.)

— ווי שטעלט זיך פאַר דער זיכערהייטס-מצב אין אַדמיניסטראַציע-קרייז פון ה' סטאַראָסטא?

— כמוז קודם-כל באַמערקן, אַז ביאַלע איז נישט קיין געביט, ווו סאָל געלונגען אַ געוויסן טייל פון דער באַפעלקערונג אויפצורייצן און אַרויסרופן לאַנגדויערנדע אומרוען. געוויסע טיילן פון ביאַלער פּאָוויאַט זענען יאָ געדיכט באַזעצט דורך גרופּן, וועמען די אומרוען וואָלטן געווען „אויף דער האַנט", אָבער סוועט דערצו נישט קומען. ביז היינט איז געלונגען אין ביאַלער קרייז אויסצומיידן וועלכע סאַיז ערנסטע „אַרויסטרעטונגען" הגם סזענען יאָ געווען פאַלן פון קלענערע אָרדנונג איבערשטרייטונגען, ווי באַוואַרפן מיט שטיינער, אַרויסרופן טומלערייען, כאָטש דער צושטאַנד איז ביז איצט אַ צופרידנשטעלנדער און די ביאַלער פּאָוויאַטאָווער פּאָליציי שטייט אויף דער געהעריקער הויך, דאָך מוז איך באַמערקן, אַז די צאָל פון דער פּאָליציי איז אַ נישט-גענוגנדע, עס פעלט אונז אין אונזער פּאָוויאַט לכל-הפחות נאָך 8 פּאָליציי-פונקציאָנערן. בעת די 18 מאָנאַטן פון מיין אַמטירן אין ביאַלע האָב איך זיך מערערע מאָל געווענדעט צו דער וואָיעוואָדישער מאַכט וועגן פאַרשטאַרקן די היגע פּאָליציי-קרעפטן. מיינע ווענדונגען זענען אָבער געווען — צום באַדויערן — דערפאָלגלאָזע צוליב ריין-בודזשעטאַרע טעמים.

כדאי צו באַמערקן, אַז דער ביאַלער פּאָוויאַט פאַרנעמט אַ גרויסן שטח ביי אַ קליינע צאָל פּאָליציאַנטן, צוליב דעם איז אפילו נישטאָ קיין סטאַבילער דיזשורירנדער פּאָליציי-פּאָסטן אין די דאָרפישע פונקטן. צי אַנדערע שנאָטישע קערפּערשאַפטן וועלן עפּעס קענען אויף דעם געביט אויפטון — ווייס איך נישט. כבאַטאָן, אַז כזע נישט פאַר, אַז אין די נאָנטסטע וואָכן זאָלן מעגלעך זיין אין ביאַלע וועלכע סאַיז אַרויסטרעטונגען פון ערנסטערן כאַראַקטער.

— וואָס הערט זיך מיט דער פראַגע פון באַשטעטיקן די וואַלן און איבערנעמען די לייטונג דורך די נייע אינסטאַנצן פון דער יידישער קהלה אין ביאַלע; צי וואָלט נישט געווען ווינטשנסווערט אַז דער נייער בודזשעט זאָל אויסגעאַרבעט ווערן דורך דער נייער לייטונג און וואָס פאַראַ פאָלגן קען ברענגען ס'אָס נישט אויסאַרבעטן דעם בודזשעט פּרעלימינאַר דורכן איצטיקן ראַט?

— די ענדגילטיקע דעציזיע וועגן דער קהלה-לייטונג איז איבערגעשיקט געוואָרן אין וואָיעוואָדישן אַמט. אַלע דאָקומענטן וועגן דעם ענין שיק איך איבער דירעקט קיין לובלין פון וואַנען כדערהאַלט גרייטע דעציזיעס צום אויספירן. איך פון מיין זייט אַנגאַזשיר מיך בכלל נישט אין דעם גאַנצן קהלה-ענין. בקרוב וועלן געוויס די נייע קהלה-אינסטאַנצן אָנפאַנגען צו פונקציאָנירן.

— צי האַלט דער ה' סטאַראָסטא, אַז מען וואָלט שוין באַדאַרפן צוריקגעבן דער קהלה-לייטונג דאָס פאַרוואַלטן מיט די פינאַנסיעלע הכנסות פון דער ריטועלער שחיטה און אָפּרופן דעם אַמטלעכן אינקאַסענט?

— אַהאָ, אַזוי גיך?!

— צי זענען אמת די קורסירנדע קלאַנגען וועגן די באַפאָרשטייענדע ענדערונגען אויפן אַמט פון פּאָוויאַטאָוון-סטאַראָסטא אין ביאַלע, לויט וועלכע דער ה' סטאַראָסטא זאָל איבערנעמען אַ געהעריקן אָדער העכערן אַמט אויף פּאָמערן? דערביי באַמערקן מיר אַז די דאָזיקע אָנגעלעגנהייט אינטערעסירט אונז ספּעציעל, ווייל פון דער ביז-איצטיקער דערפאַרונג האָבן מיר זיך גענוגנד איבערצייגט, אַז איר, ה' סטאַראָסטאַ, אַדאַנק אייער פאַרנונפטיקער און ענערגישער לייטונג אין דער ביאַלער קרייז-אַדמיניסטראַציע גיט אונז אַ גענוגנדע גוואַראַנץ פאַר דערהאַלטן די פּאָלקאָמע אָרדנונג, רו און זיכערקייט אין אונזער שטאָט און אומגעגנט.

— ווי כזע דינט מיין פּערזאָן אַלס אָביעקט פאַר פאַרשידענע נאָכפאָרשונגען און פאַראינטערעסירונגען. מיר פּערזענלעך איז ביזן היינטיקן טאָג נישט באַוווּסט וועגן קיין שום דעציזיע וועגן איבערטראָגן מיך פון ביאַלע. בעת די לעצטע וואָכן בין איך געקומען גאָר אָפט אין קאָנטאַקט מיט מיין העכערע און צענטראַלע מאַכט און כהאָב אין ערגעץ נישט באַגעגנט זיך מיט קיין זאַ פּראָיעקט וועגן מיין פּערזאָן.

אונזער פאַרשטייער האָט האַרציק באַדאַנקט דעם ה' סטאַראָסטע פאַר זיינע זער אינטערעסאַנטע אויפקלערונגען, באַזונדערס האָט דער ה' סטאַראָסטא ביים געזעגענען זיך נאָך אַמאָל אונטערגעשטראָכן, אַז די ביאַלער באַפעלקערונג מעג זיין פּולקאָם רוהיק בנוגע דעם זיכערהייטס-מצב אין אונזער שטאָט.

פאַר רו און זיכערקייט

מכוז פעסטשטעלן דעם אמת, אַז ביז-איצט, ביז היינטיקן טאָג איז ביאַלע געווען ווי אַ רוהיק אינזל. טראָץ די אויפגעבראַזטע געמיטער פון אַ געוויסן טייל, פון אַ געוויסער גר פע, טראָץ די שטרעבונגען פון אונזערע לאָקאַלע א. נ. ר. לייט און זייערע אָנשטרענגונגען האָט אין ביאַלע די גאַנצע צייט געהערשט רו, נישט קוקנדיק אויף דעם, וואָס אין די שטעט אַרום ביאַלע האָבן די אומרוען אָנגענומען מער אָדער ווייניקער ברייטע פאָרמען.

קיין נסים זענען דערביי נישט געשען. די סיבה פון דער רוהיקייט איז געלעגן אין דעם גוטן ווילן פון ה' סטאַראָסטא סטאַניעוויטש, וועלכער האָט ביי דער מיטהילף פון די לייטנדע פּאָליציי-אָרגאַנען מיטן ענערגישן אויבער-קאָמיסאַר ה' ביעכאָנסקי אין דער שפּיץ, ער פילט זייער פליכט און נישט דערלאָזט צו קיין אויפהעצונג פון די געמיטער.

פון היינטיקן אינטערוויו מיטן ה' סטאַראָסטא לייענען מיר צווישן די שורות זער אַסאַך מער ווי אין די שורות גופא. מיר לייענען, אַז אין די נאָנטסטע וואָכן וועלן מיר האָבן רו. וואָס וועט אָבער זיין שפּעטער? צי וועט אויך אויף ווייטער געלונגען צו פאַרלויפן און פּאַראַליזירן די טעטיקייט פון די

(ענדע אויף זייט 4)

„מלכות-ישראל" איז... טפשות

„די היינטיקע דיסקוסיע האט נאר א ין ביישפיל אין דער געשיכטע פון דער באוועגונג. אין סוף פון דער וועלט-מלחמה זענען זיך צונויפגעקומען קיין לאנדאן די בעסטע מענטשן פון דער באוועגונג. מיר האבן דאן געהאט אן עקזעקוטיווע וועלכע האט פיל אויפגעטון... אויך אויף יענער קאנפערענץ האט מען צעריסן אויף שטיקלעך אונזערע פארשלאגן און אויך דאן האט מען געקרוינט דעם מנהיג מיטן „טיטול": בוגד — פאררעטער. ווייזט אויס, אז אזעלכער איז דער גורל פון א יידישן מנהיג".

(חיים ווייצמאן, דברים כרך ג' זייט 430 — פון א רעדע אויפן אקציאנס-קאמיטעט)

... נאך איין פרט: א וואך נאך דער אפשטימונג (וועגן אוגאנדא — רעד.) בין איך געפארן מיט דער פערטער קלאס (ווייל קיין פינפטע איז נישט געווען) קיין לאנדאן אין קאלאניען-דעפארטאמענט (איך האב דאן געוווינט אויף ווייטשעפל)...

... בעת מיין רייזע קיין רוסלאנד בין איך זיבן מאל געזעסן אין קרימינאל, אבער אין דער צייט האט מיך געגליקט צו פארשפרייטן טויזנט אקציעס פון קאלאניאל-באנק צווישן טויזנט יידישע משפחות, וועלכע האבן געצאלט פאר די אקציעס צו 10 קאפיקעס מאנאטלעך...

(דארט... זייט 457 — 458 — פון א רעדע אין טשערנאוויץ — רומעניען)

... א גרויסע אחריות ליגט אויפן פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע ווען ער שטעלט זיך אויף רעדן פאר א צאלרייכע פאלקספארזאמלונג.

(דארט זייט 445 — פון א רעדע אויף א „פאלקס-פארזאמלונג" אין תל-אביב)

* * *

דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער וועלט-באוועגונג, פראפעסאר פון ענגלישע אוניווערזיטעטן, גרויסער שטאאטסמאן, וועלכער ווערט אויפגענומען ווי א גליכער, מיט פיל כבוד אין די קעניגלעכע הויפן, דורך וועלט-דיפלאמאטן, פילט א גרויסע אחריות ווען ער גייט רעדן אויף א געוויינלעכע פאלקס-פארזאמלונג אין תל-אביב, צווישן בלויז אדויגו בני-ישראל. אבער א ליאדער יידישער בעל-מחוצף, א ליאדע טיפש קען זיך אויפן ערשטן בעסטן פלאץ, וועקסטעלן דרשהנען און נישט קענענדיק ריכטיק רעדן אדער אנשרייבן א ייריש ווארט, פעלט אים נישט קיין „מוט" צו שרייען: „ווייצמאן פאררעטער!"

בעת זיין רייזע קיין רוסלאנד איז ער זיבן מאל געזעסן אין תפיסה, אבער אקציעס צו 10 קאפיקעס האט ער פארשפרייט. ער איז געפארן אונטערהאנדלען מיט ענגלאנד, אבער געפארן איז ער מיט דער בילקסטער, ערגסטער, מיט דער פערטער קלאס. און מיט סארא פשטות דער גרויסער שטאאטסמאן, גענ׳אלער פראפעסאר און פאליטיקער, דערציילט עס אונז. און מיר ווייסן נישט וואס פריער צו באוואונדערן: זיין גרויסקייט, צי זיין פשוטקייט, זיין אינטימע פאלקסטימלעכקייט.

קומט אבער א ליאדע יינגל פון א קליין יידיש שטעטל, וואס זיין גאנצע „גרויסקייט" באשטייט אין דער בלויזע מיט די קנעפ, מיט די פאסיקלעך און שפילט זיך אויך פאר עולם יונ „אויפוויזן", אז ווייצמאן (א גוטער ברודער מיט אים, צוזאמען חזרים געפאשעט...) וויל ווערן פרעזידענט פון דער יידישער מלוכה, דערפאר פאררעט ער אונז...

און עס שטייען דערביי מענטשן און הערן אויס די דרשות פון אזא טיפש און גארנישט. מ׳שווייגט, ווי סוואלט גארנישט געשען, ווי סוואלט

געווען א נארמאלע דערשיינונג. און אזא פאלק וויל עס באהיימען אן אייגענע מדינה. און אזעלכע נפשות נעמען נאך אריין אין זייערע הייליקע „היסקעלעך" דאס ווארט „מלכות-ישראל" און ווילן פאטעווען דאס יידישקייט.

מיר ווייסן נישט וואס פריער צו באקלאגן: צי געפאלנקייט פון אזעלכע פארשוינען, צי דעם „פירער", דעם „מנהיג-הדור" משטיינס געזאגט, וועלכער גיט אזא דערציאונג, לערנט אזעלכע תורות, און שאפט אזעלכע אידעאלאגיעס, ווי א ליאדע נפש זאל אויף גרויסע יידישע פירער׳ס קענען פריי און פרעך שרייען „פאררעטער" און — די וועלבע לייט זאלן נאך דערצו איינרעדן זיך, אז זיי רעפרעזענטירן יידן, יידישע מאסן!!

גרויס איז די חרפה, ברענענד איז די שאנד! איין טרייסט איז נאר דא, אז סאיז שוין באלד אויף דער יידישער גאס נישט געבליבן קיין שריד ופליט פון די דאזיקע לייט, וואס זייער איינציקע „ארבעט", זייער גאנצע „נאציאנאלע טעטיקייט" באשטייט אין גיסן עמערס שמוץ, און וועלכע זיי אליין זענען דערטרונקען געווארן.

כאאס אין דער קהלה-ווירטשאפט

אונזער ארטיקל אין פאריקן נר. „ביאלער-וואכנבלאט" א. נ. „וואס איז דאס — הויך-פאליטיק?" האט געפונען די ברייטסטע אנערקענונג ביי אלע קרייזן פון די עטאט-צאלער און איז געווען דאס געשפרעך פון פרייטאגדיקן און שבתדיקן טאג.

מיטן היינטיקן ארטיקל ווילן מיר נאכקומען דעם פארלאנג, דאס מיר זאלן באלייכטן מער אין דעטאל די לאגע אין דער קהלה ווי אויך דאס אנווייזן א געוויסן פלאן פאר דער ארבעט אויף דער צוקונפט.

רעד.

מיר שטעלן זיך קעגן דעם, דאס די איצטיקע קהלה-פארוואלטונג זאל אויסארבעטן און רעאליזירן א בודזשעט אויפן יאר 1937.

מיר ווילן זיך נישט שטעלן אויף קיין פארטיי אדער גרופן שטאנדפונקט. מיר האבן די זיכערקייט, דאס מיר דריקן אויס די מיינונג פון ביאלער מאסן-מענטש און אים ווילן מיר פארטיידיקן קעגן דער פלאנלאזער ווירטשאפט פון דער קהלה.

מיר זענען קעגן געבן די איצטיקע מושלים די מעגלעכקייט „ברייטער" צו פארוואלטן מיט די עפנטלעכע געלטער.

פארוואס?

ווייל זיי האבן זיך ארויסגעוויזן אלס נישט פעיקע אנצופירן מיט דער אינסטיטוציע, ווייל זיי האבן זיך ארויסגעוויזן, דאס זיי פארמאגן נישט דעם אדמיניסטראטארישן שווונג צו פירן א ווירטשאפט אויסגערעכנט אויף ווייטער און לענגער ווי פון היינט אויף מארגן, פון האנט צום מויל...

אונזער געשטעלטער דיאגנאזע ווען מיר באקרעפטיקן מיט עטלעכע ביישפילן און פאקטן.

די ביאלער קהלה צעלט ביי 7.000 יידישע נפשות. (קיין גענויע עווידענץ פון דער יידישער באפעלקערונג אין ביאלע איז נישטא די קהלה-קאנצעלאריע פארנעמט זיך נישט מיט קיין טאבעלן און סטאטיסטיק. סגענוגנד דארט א ליסטע פון — עטאט-צאלער און בעת אן „אנשיקעניש" פון וואלן — א ליסטע פון ווילער. מער איז נישט נויטיק וויסן) טהייסט א 2.000 יידישע פאמיליעס. עטאט צאלן בלויז 584 פערזאן איינגעטיילט אין 21 שטייער-גרופן לויט פאלגנדער טאבעלע:

159	פערזאן	צאלן	צו	5	זל. א יאר
130	„	„	„	10	„
41	פערזאן	צאלן	צו	15	זל. א יאר
62	„	„	„	20	„
28	„	„	„	25	„
30	„	„	„	30	„
2	„	„	„	35	„
20	„	„	„	40	„
28	„	„	„	50	„
12	„	„	„	60	„
25	„	„	„	75	„
13	„	„	„	100	„
10	„	„	„	125	„
11	„	„	„	150	„
1	„	„	„	175	„
1	„	„	„	200	„
1	„	„	„	225	„
3	„	„	„	250	„
4	„	„	„	300	„
2	„	„	„	350	„
1	„	„	„	600	„
584				ס"ה 18.455	

מדארף נישט זיין קיין ספעציעלער קענער פון די ביאלער פראטעקציע באדינגונגען (שוין נישט רעדנדיק דערפון וואס א מאסע עטאט-צאלער וואס דארפן זיך געפונען צווישן די גרופן, אנהויבנדיק פון דער 10-טער און העכער — געפונען זיך אין — דער 4-טער אדער העכסטנס פינפטער) אום צו פארשטיין. אז די הכנסה פון די 6 גרופן עטאט-צאלער, וועלכע אנטהאלט 450 פערזאן ד. ה. ביי 80 פראצענט פון דער אלגעמיינער צאל צאלער און וואס צאלן ס"ה 6.000 זל. איז א פיקטיווע און זי ווערט אמערסטן נישט איינגעקאסירט. בלייבט אזוי ארום צו „נעמען" ביי 134 פערזאן אן עטאט פון 12.000 זל. וועלכער ווערט רעדוצירט" אויף 8000 — 7 און די סומע פליסט איין. מער נישט!

האבנדיק דאס פאר די אויגן, וויסנדיק דאס די קהלה-אויסגאבן ליגן אויף די פלייצעס פון ס"ה 135 יחידים פון וועלכע אפשר 35 זענען גבירים און די איבעריקע גאנץ מיטלמעסיקע אויף פרנסה מאטערנדיקע זיך מענטשן האט די קהלה-פארוואלטונג און דער קהלה-ראט שוין אין אנבליק פון דער שחיטה גזירה אין אפריל 1936 געדארפט זיך פארטראכטן איבער דער מעגלעכקייט פון רעדוצירן די קהלה-אויסגאבן אין ביאלע, נישט זי נאך פארגרעסערן (אין בודזשעט פון 1936 פיגורירט צום ערשטן מאל די פענסיע פאר א געהילף-סעקרעטאר) קוים האבן זיי דאס נישט געטון האבן זיי זיך ארויסגעוויזן אלס וויניק געשולטע אדמיניסטראטארן און אלס וויניק זיך זארגנדע פארן אלגעמיינעם וווּל — כלל-טוער.

(המשך קומט)

איינדריקן פון א טוריסטן-רייזע איבער סאוויעט-רוסלאנד

איבערגעגעבן דורך **בעני בארענשטיין.**

ניו-יארק
צייטווייליק אין ביאלע.

V.

דאס לעבן פון די יידן אין סאוויעט-רוסלאנד לאזט זיך נישט איינפאסן אין קיין איין באשטימטער ראם. דא ווערן אפגעטיילט, אפגעשניטן די יוגנט פון די עלטערע, די עלטערע פון די אלטע, די פארטיי-לייט פון די אומפארטייאישע, די נאציאנאל-געזאנגענע פון די, וואס — האבן נישט קיין אינהאלט אין זייער לעבן.

וועגן דער פארטייאישער יוגנט אין רוסלאנד איז נישטא וואס צו שרייבן, ווייל זי איז נישט יידיש, זי ווייסט צומאל נישט וואס ייד איז אזוינס. אויך די יידישע אומפארטייאישע יוגנט (אומפארטייאיש הייסט נישט קאמוניסטיש, קיין אנדער באגריף איז דארט נישטא) ווייסט ווייניק וואס פון יידנטום אין פון זיין שפראך און קולטור, שוין נישט רעדנדיק וועגן זיין רעליגיע און נאציאנאלן קאמף.

די יוגנט ווערט דערצויגן אן רעליגיע און אן נאציאנאלע טראדיציע.

די יידישע פרעסע אין רוסלאנד ברענגט גארנישט קיין נייעס פון די יידן אין דער גרויסער וועלט אין וועלכע סזאל זיך אפשפיגלען די יידישע לאגע אין די יידישע האפנונגען. בכלל שרייבט די רוסישע פרעסע וועגן אלץ פון אויסלאנד אין א שטארק פארקריפלטער פארם.

בעת מיין ווײלן אין רוסלאנד איז אנגעקומען די ידיעה, דאס ראקפעלער איז געשטארבן. די רוסישע צייטונגען האבן די נייעס געברענגט צוגעבנדיק, אז ראקפעלער איז געווען דער גרעסטער גביר, עקספלאטאטאר א. א. וו. א. וו. דאס, אז ראקפעלער האט געגרינדעט וויסנשאפטלעכע און נוצלעכע אינסטיטוציעס, דאס, אז ראקפעלער האט באשאפן אזויפיל פונדאציעס, איז מיט קיין איין ווארט נישט דערמאנט געווארן. אזוי איז אויך מיט ידיעות פון יידישן לעבן.

אין דעם זין ווערט אויך אינפארמירט וועגן לעבן פון די יידן אויף דער וועלט.

די יידן אין רוסלאנד דאס מיינט צו זאגן, די אלע עלטערע און מיטעל באיארטע, וועלכע געדענקען נאך עפעס יידישקייט. זיי לעבן זיך אויס, נאר צווישן זיך. זייערע ידיעות וועגן די איבעריקע יידן זענען אזעלכע אפגעהאקטע און אפגעריסענע, דאס קיין קלאר בילד קענען זיי זיך דערפון קיינמאל נישט מאכן. ווען נישט די מורא פאר שפיאנאזש און פאר ענלעכע פראוואקאציעס וואלטן זיי ווי עס איז יא געקענט באקומען נייעסן דורך דער פארמיטלונג פון די טויזנטער טוריסטן, וועלכע באזוכן רוסלאנד דערהויפט פון די אמעריקאנישע לענדער, אבער די מורא איז שטארקער פון אלץ.

אין כארקאוו האב איך אין בית-המדרש געוואלט פארפירן מיט איינעם א שמועס מכח אייניקע ענינים. איך רעד און דער ייד ענטפערט מיך נישט נאך אמאל פרעג איך אים עפעס און ער שווייגט און אזוי א דריט מאל. אמלעצט רופט ער זיך אפ צו מיר: „ליבער ייד, כבעט אייך רעדט נישט מיט מיר וועגן פאליטיק". אונטערן ווארט „פאליטיק" ווערט אין רוסלאנד פארשטאנען פיל מער ווי אין אלע אנדערע לענדער פון דער וועלט. אלע פרעמדע זענען דארט אונטערן חשד פון שפיאנען אדער פראוואקאטארן פון גע-פע-או.

דערמאנענדיק דעם בית-המדרש וויל איך נישט אדורכלאזן דאס געלעגנהייט און איבערגעבן וועגן רעליגיעזן לעבן אין רוסלאנד. כוויל פארשטייט זיך נאר בארירן דאס יידישע רעליגיעזע לעבן. כאטשנען פאלש די קלאנגען, אז אלע בתי-מדרשים זענען קאנפיסקירט געווארן, סאיז נישט ריכטיק, אז די רבנים ווערן ספעציעל גערודפט. רעליגיע איז א פריוואטע זאך, משטערט קיינער נישט (נאטירלעך פון די אומפארטייאישע) צו

פון ביאַלער לעבן

פון שטאָט-ראַט

שבת אָוונט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון שטאָט-ראַט. אויפן טאָג-אָרדנוּנג געפינען זיך פונקטן וועגן — הלוואות: 8.000 זל. אויף צו פאַרענדיקן די אַרבעטן ביים מאַכן דעם שטאָט-פלאַן, 30.000 זל. אויף צו קויפן אַ הויז, דאָס ווייטער לייענען דעם פּראָטאָקאָל פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע אָננעמען אַ הלוואה פון 11.050 זל. אויף צו קויפן אַ קיל-מאַשין אין שעכט-הויז אַריין און פריוע פאָרשלאָגן.

נאָכן איבערלייענען דעם פּראָטאָקאָל פון דער פאָריקער (נישט-צושטאַנד-געקומענער) זיצונג, טרעט צו דער שטאָט-ראָט צום באַטראַכטן דעם טאָג-אָרדנונג. ביים פונקט 8.000 זל ענטוויקלט זיך אַ הייסע דעבאַטע. די ראַטמענער ווייזן, אַז דער פלאַן האָט שוין אָפּגעקאָסט אַ אוצר מיט געלט. יעדעס מאָל וויל דער מאַגיסטראַט נייע קרעדיטן און ווייזט נישט אָן וואָס סאיז פאַר דעם געלט אָפּגעטון געוואָרן און וואָס ספעלט נאָך. די ראַטמענער באַשליסן צו ערשט אַרויסצופאָדערן פון מאַגיסטראַט אַ באַריכט וואָס סאיז שוין אָפּגעטון געוואָרן, ווי אַזוי דער שטאָט-פלאַן וועט אויסזעען און וויפל סדאַרף נאָך דער פלאַן קאָסטן, ערשט דאַמאָלסט וועלן זיי מסכים זיין צו דער הלוואה.

די ראַטמענער וואַרפן אָפּ דעם פאָרשלאָג פון 30.000 צו קויפן אַ הויז. זיי באַשליסן דאָקעגן צו נעמען אַ הלוואה פון 15 טויזנט זל. אויסצופירן פאַרשידענע עפנטלעכע אַרבעטן. די הלוואה ווערט גענומען בתנאי דאָס זי זאָל אָפּגעצאָלט ווערן פון די געלטער פון בודזשעט אויף 1937/8.

צו אַ אינטערעסאַנטן ווערטער-אויסטויש צווישן בירגערמייסטער ה' וואָלאָווסקי און ראַטמאַן ווייסמאַן קומט ווען סווערט באַהאַנדלט דער פונקט וועגן קויפן ווייסמאַנס הויז. אין אַ געוויסן מאָמענט רופט זיך דער בירגערמייסטער אָן צו ווייסמאַנען: „כבעט נישט האַלטן דאָ קיין ספּיטש (spicz), ווייל סהאַלט נאָך נישט פאַר קיין וואַלן". ראַטמאַן איוואַניצקי פרעגט ווייסמאַנען אין וועמענס נאָמען רעדט ער? ווייסמאַן ענטפערט „אין נאָמען פון מיינע וויילער" ראַטמאַן איוואַניצקי: „פון קלוב" (געמיינט גמילות-חסד — רעד.)

דאָס לייענען דעם פּראָטאָקאָל פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע איז אָפּגעלעגט געוואָרן אויף דער צווייטער זיצונג.

דער פאָרשלאַג פון מאַגיסטראַט וועגן איינאָרדענען אַ קילעריי (chłodnie) אין שעכט-הויז ווערט אָנגענומען און אויף דעם צוועק וועט מען נעמען אַן הלוואה פון 11.050 זל.

די זיצונג איז געווען די לעצטע פון פאַר די פעריען. די נאָנטסטע זיצונג נישט פריער ווי דעם דעם 15-טן סעפּטעמבער.

קאַזשיק, קום אַהער!

ווי ווייט דער ראַסן-שגעון איז אַריינגעדרונגען אין די מוחות פון אַ געוויסן טייל פון דער באַפעלקערונג זאָל דינען פאָלגנדער פאַקט:

אַ טאָכטער פון אַ סטרוזש אין יידישע הייזער אויף גראַבאַנאָוועער גאַס, אַליין אַ וועשין טרעפט פרייטאָג פאַרנאַכט איר פיר יאָריקן זון קאַזשיק שפּילן זיך מיט יידישע קינדער. די מוטער ווערט פון דער ראַסן-פּראָפּאַגאַציע אייפנעקאַכט און שלעפּט צו צו זיך דעם קליינעם קאַזשיק, ער שרייט „מאַמעשי, איך שפּיל מיך מיט יאַנקלען, ער גיט מיר שיינע זאַכן!" די וועשין וויל פון דעם נישט וויסן, זי שלעפּט אים אַוועק און שרייט איבער דער גאַנצער גאַס: „כהאָב דיר שוין טויזנט מאָל געזאָגט די זאָלסט זיך נישט שפּילן מיט די פאַרשיווע יידן".

דאָס זאָגנדיק גיט זי איבער קאַזשיקן אין די הענט פון סטרוזש (איר פאָטער) ווייל זי האָט נישט געהאַט קיין צייט — זי האָט געמוזט אָפּטראָגן אַ פּאַק וועש צו אַ יידישער פאַמיליע.

איינדרויקן פון סאָוו.-רוסלאַנד - (סוף פון זייט 2)

זיין רעליגיעז, דאָס קען אים אָבער שטערן צו זיין אַרבעט, ווייל אַרבעטן מוז מען אום שבת און רוען רוט מען אין דעם טאָג וואָס דער פאַבריק-קאָמיטעט באַשטימט. די אַמייסטע אַרבעטן טאַקע אום שבת. איין און איינציקן פון די ביאַלער צו וועמען כהאָב געהאַט אַן אַדרעס האָב איך געטראָפן רוען אום שבת. דער האָט מיר איבערגעגעבן, דאָס מהאָט אים שיקאַנירט ווערפאַר אָבער איז ער געווען גרייט צו בלייבן אַרבעטסלאָז און באַדאַי צו שטאַרבן פאַר הונגער און נישט צו אַרבעטן אום שבת. זיין קרבנותפולע גרייטקייט האָט דאָך געהאַט אַ געוויסע ווירקונג און ער האָט זיך ווי סאיז איינגעאָרדנט און אַרבעט נישט אום שבת. פאַרשטענדלעך, אַז ער מאַכט מיט דעם אַנגענומענעם „רו-טאָג" פון זיין אַרבעטס-אָרט אויך. דאָס וואָס ער האָט געקאָנט אויספירן לגבי זיך קען ער נישט אויספירן לגבי זיין יינגל. נאָך מער, ער פּלעגט לערנען טעגלעך מיט זיין זון אַ שעה צוויי אין טאָג, דערפון זענען אָבער געוואָר געוואָרן די פאַבריקס-חברים און מען פלעגט פון אים אַזוי לאַנג מאַכן חוזק ביז ער האָט עס געמוזט אויפגעבן.

לערנען קינדער רעליגיע יונגע ווי 13 – 12 יאָר איז אין פּרינציפּ פאַרבאָטן. מיט עלטערע איז יאָ ווי סאיז דאָ אַ מעגלעכקייט צו לערנען אָבער די שוועריקייטן וואָס ענטשטייען דערביי, זענען פון אַן אַנדער נאַטור... און טיילמאָל מוזן די עלטערן צום ווייל פון זייערע קינדער און צום ווייל פון זיך אַליין דערפון רעזיגנירן. לויט די רעלאַציעס פון דעם ביאַלער, וועלכע איז פון די לעצטע מאָהיקאַנער אויף דעם געביט, וואַקסט אין רוסלאַנד אויף אַ דור וואָס איז נישט יידיש און וואָס ווייסט נישט וואָס יידישקייט איז.

די אַנטי-רעליגיעזע באַוועגונג איז היינט דאָרט אַ שוואַכע. ווייל סאיז שוין פאַר איר נישטאָ קיין אַרבעטס-פעלד — די עלטערע וועלן זיך פון זייער גלויבן שוין נישט אָפּזאָגן — די יוגנט ווייסט אינגאַנצן נישט וואָס דאָס איז אַזויס און מי... וואָס מקעמפט.

אַ גרוס פון אַלע ביאַלער

כהאָב זיי אַלעמען (אויסער צוויי) באַזוכט, זיי זענען נישט שלעכט איינגעאָרדנט, ווער בעסער ווער ערגער אָבער צים אויסהאַלטן. פון קיין אַנטיסעמיטיזם ליידן זיי, ווי קיינער אין רוסלאַנד נישט.

טייל פון די ביאַלער האָבן מיר אויך רעקאָמענדירט מיך וויזיטן און אַ טייל האָבן מורא געהאַט צו קומען מיט מיר אין אַ נאָענטן קאָנטאַקט צוליבן חשד פון שפּיאָנאַזש. אויף מיין פראַגע פאַרוואָס זיי שרייבן נישט אַ היים צו זייערע עלטערן, פריינט, באַקאַנטע קיין בריוו, האָבן זיי מיר געזאָגט דאָס „עס איז פיל געזונטער פאַר אונז ווען מיר האָבן נישט קיין קאָנטאַקט מיט אויסלאַנד"

די רעוויזיאָניסטן ווילן נישט...

די ביאַלער רעוויזיאָניסטן האָבן זונטאָג 3 נ. מ. געקעמפט ווי לייבן קעגן דער ארץ-ישראל - צעטיילונג אויף זייער באַקאַנטן שטייגער. אויפן הויף (בריסקער 17) האָט מען אויסגעשטעלט דאָס קאָמפּס-געווער אין דער פאָרם פון טראַנספּאַרענטן, ווו אויף דעם ערשטן איז געווען אויסגעשריבן די גרעסטע „באָמבע" פאַר ענגלאַנד נעמלעך — „יחי הנשיא ז'בוטינסקי!".

דעם „פאָלקס"-מיטינג האָט געעפנט ה' שמחה ראָזן, וועלכער האָט נישט מסכים געווען אויף דער צעטיילונג און געזאָגט, אַז דאָס „וואָרט האָט אַמעריקע" ביז אַמעריקע וועט נעמען רעדן, האָט ער דערווייל דערטיילט דאָס וואָרט דעם ה' לייבל ביאַלער, וועלכער האָט אונז אויפגעקלערט נישט מער און נישט ווייניקער, נאָר אַז ווייצמאַן האָט אונז פאַרראַטן, ווייל ער וויל ווערן פּריץ-פּרעזידענט פון דער יידישער מלוכה און אַלע ציוניסטן ווילן ווערן „אוזשענדניקעס" אין א"י (ער אַליין וויל נישט — זאָגט ער...). ער טרייסט זיך נאָר מיט די 90 אַמעריקאַנער דעלעגאַטן אויפן ציוניסטישן קאָנגרעס.

דער ווייטערדיקער ר ע ד נ ע ר האָט געלערנט מיטן עולם אַביסל „געשיכטע" און דערציילט, אַז ביאַליק האָט געזאָגט „אם תחפוץ לדעת את המעון" (ער האָט אוודאי געמיינט — אם יש את נושך לדעת...) צום סוף האָט ער געפאָדערט פאַר אונז גאַנץ ארץ-ישראל אין די היסטאָרישע גרעניצן. ער האָט נאָר „פאַרגעסן" צוצוגעבן צי די „היסטאָריע" האָט זיך אַמאָל נישט אָנגעפאַנגען אין 1922 יאָר, ווען ה. זשאַבאָטינסקי האָט אין נאָמען פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אונטערגעשריבן זיין הסכמה אויפן טשערטשיל ווייס בוך, וועלכער האָט ביי אונז צוגענומען עבר-הירדן.

דאַן רעדט ה' מענדער גליקסבערג, וועלכער דערציילט, אַז די לעצטע עטלעכע יאָר האָט מען שוין נישט וועגן דער רעוויזיאָניסטישער באַוועגונג אויף דער יידישער גאַס, דאַביי גיט ער צו, אַז די רעוויזיאָניסטן זענען פאַרביטערט אויף די יידישע מאַסן (נישט אומזיסט...) ווייל מען האָט זיי נישט געשעצט ביי דער פּעטיציע. ווען אַלע שרייבן אונטער די פּעטיציע, וואָלט שוין ארץ-ישראל געווען אונזערס, דאַביי פאַרופט זיך דער רעדנער אין זיין דרשה נישט אויף קיין קלענערן מומחה ווי... לענין...

דער ה' לייזעראָן זאָגט, אַז פון די דרשות פון די פאָררעדנער האָט מען אייגנטלעך נישט געקאָנט פאַרשטיין, וואָס די רעוויזיאָניסטן ווילן, דעריבער קלערט ער אויף, אַז ממוז באַקעמפן דעם קלאַס פון די רייכע, זאָטע, וואָס בויען אַ „לוקסוסאָווע מלוכה" אין ארץ-ישראל. צום סוף באַמערקט ער, אַז די רעוויזיאָניסטן וואָלטן מיט ענגלאַנד אַליין שנעל זיך אַן עצה געגעבן... נאָר דער קאַמף איז שווער, ווייל זיי מוזן נעבעך אויך קעמפן קעגן מיט... די ציוניסטן...

ה' קאָלקער פאַרופט זיך אויף דער אונטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק, און... אויף בערעק יאָסעלעוויטש, אַז אַלע האָבן געקעמפט פאַר ארץ-ישראל. אויף דער יידישער מלוכה איז ער נישט מסכים, ווייל די ציוניסטן וועלן נישט יעדן אַריינלאָזן, זיי וועלן קוקן די עולים אין פּנים און ער וויל נישט, אַז מזאָל קוקן אין פּנים אַריין.

צום סוף מעלדעט ה' ביאַלער, אַז ער שיקט אַוועק עטלעכע ידידי-ברי-וועלעך צום פּרעמיער-מיניסטער — אין פּויליש, ווי אויך צום ענגלישן געזאַנדטן און צום פּעלקער-בונד אין ענגליש. די ענגלישע גייוועלעך לייענט ער אונז נישט איבער (כאָטש ער שיקט זיי — זאָגט ער — אין אונזער נאָמען...) דערפאַר לייענט ער אונז פאַר דאָס פּוילישע בריוועלע, ווו ער שרייבט אַז ער איז נישט מסכים אויף דער צעטיילונג פון ארץ-ישראל, ווייל דאָס איז אַן „אַוואָדזיטשקע"?... דעם טייטש פון וואָרט האָט ער אונז נישט אויסגעזאָגט, ווייל ער האָט באַלד געשלאָסן דעם מיטינג. אין אַלגעמיין האָט מען בעת די רעדעס געקאָנט מיינען, אַז סרעדן נישט רעוויזיאָניסטן, נאָר להבדיל — סאָציאַליסטן... (מנעמט זיך, ווייזט אויס אַ ביישפּיל פון שכנים...)

— סקי.

גויפיק צו וויסן

אַ זשירע אויף טשעקן

דאָס נייע טשעקן-געזעץ האָט איינגעפירט, אַז אויך אויף טשעקן קען מען געבן זשירעס.

אַזאַ זשיראַנט איז פאַראַנטוואָרטלעך פאַר דער טשעק-סומע פונקט ווי דער אונטערגעשריבענער. ער איז אָבער נישט פאַראַנטוואָרטלעך קרימינעליש, אויב סאיז נישט געווען קיין דעקונג אין דער באַנק, דערפאַר איז בלויז פאַראַנטוואָרטלעך דער אויסשטעלער פון טשעק.

יעדער וואָס באַקומט אַ טשעק, קען אים ווייטער איבערגעבן און אויב ער וויל, קען ער אויך זיין מיטפאַראַנטוואָרטלעך פאַר דער סומע.

אַ טשעק, אויף וועלכן סאיז נישטאָ קיין דעקונג, קען מען פּראָטעסטירן ביים רעיענט.

אויף א טשעק קען מען באַקומען אין געריכט אַ „נאַקאַז זאַפּלאַטי" אין משך פון עטלעכע טעג, פונקט אַזוי ווי מען באַקומט אַ „נאַקאַז זאַפּלאַטי" אויף אַ וועקסל.

וויפל אויסגאַבן ווערט אַראָפּגערעכנט פון דאָכאָדאָווע-שטייער

סאיז וויכטיק צו וויסן, אַז די שטייער-אַמטן שאַצן דעם דאָכאָדאָווי פאַר סוחרים און פאַבריקאַנטן, וואָס פירן נישט קיין ביכער אויף סמך פון אַ דורכשניט-פאַרדינסט, וואָס די שטייער-מאַכט אָנערקענט שוין נעטאָ-דאָכאָד, וואָס איז פעסטגעשטעלט געוואָרן שוין אַראָפּרעכנדיק פריער אַלע אויסגאַבן אויף דערהאַלטן אין אָרדנונג די אונטערנעמונג, אויף אַמאָרטיזאַציע א. ד. גל. אָבער פון דעם נעטאָ דורכשניטלעכן דאָכאָד דאַרף מען יאָ אַראָפּרעכנען: די סומע צינזן וואָס מצאָלט פאַר הלוואות. וואָס מהאָט געמאַכט פאַרן געשעפט, ממוז אָבער האָבן אַ דאָקומענט אָדער אַ אָפּמאַך, וואָס זאָל באַשטעטיקן דעם פאַקט פון צאָלן צינזן.

מען רעכנט נאָר די געזעצלעכע צינזן 10 — 12 פּראָצענט יערלעך, ווייטער ווערט פון דורכשניט-פאַרדינסט אַראָפּגערעכנט די סומע, וואָס מהאָט אויסגעגעבן אויף פּאַטענט, אַבראָטאָווע שטייער, אויף דער „אובעזפּיעטשאַלניע" פאַר געשעפטס-מענטשן, און פאַר לעבנס-אַסעקוראַציע און געשעפט-אַסעקוראַציע.

אַראָפּגעפאַלן פון באַלקאָן און געהרגעט געוואָרן

דער סטרוזש פון הויז אויף ראָג פּילסודסקע און מאַרק איז אין אַ שכורן צושטאַנד אַרויף אויפן באַלקאָן און אַראָפּגעפאַלן. מהאָט אים אָפּגעפירט אין שפּיטאָל ווו ער איז מאָנטאָג געשטאָרבן.

פאַר רו און זיכערקייט

(המשך פון זייט 1)

ג···א-ליניע, וועלכע פירן בורייט זייער ו···פ···וטאַגאַנדע מיט דער הילף פון מאָדערנע טעכנישע קאָמוניקאַציע-מיטלען, מיט וועלכע זיי פאָרן פון דאָרף צו דאָרף? וואָס ווצט דאַמאָלסט זיין?

מיר זען נישט די אָפּטימיסטישע שטימונג ביי די אַנטשפּרעכנדע אָרגאַנען און די סיבה דערפון איז אַ פּשוטע: עס פעלט אויס קרעפטן, עס פעלן לכל-הפחות עטלעכע פּאָליציי-פונקציאָנערן. די וואָיעוואָדישע מאַכט האָט גאָרנישט געקענט פועל זיין, אָבער דאָס הייסט נאָך, נישט אַז די זאַך איז אוממעגלעך.

עס איז אין אינטערעס פון דער יידישער באַפעלקערונג בכלל און פון יידישן סוחרטום בפרט צו מאַכן אנשטרענגונגען ביי דער צענטראַלער מאַכט אין וואַרשע. מטאָר נישט פאַרנאַכלעסיקן די קורצע צייט. שוין גלייך מוז גערופן ווערן אַ באַראַטונג און סמוז אפּפאָרן אַ שטאַטישע דעלעגאַציע קיין וואַרשע אויסצופועלן אַ פאַרגרעסערטע שוץ. לאָמיר נישט אָפּשלעפּן דעם ענין. עס גייט דאָס מאָל אין אונזער רו. אין דער זיכערקייט פון אונזער לעבן, אין דער גאַנצקייט פון אונזער פאַרמעגן.

יעדעס אָפּשלעפּן דעם ענין, וואָלט געווען אַ פאַרברעכן.

די אינטערווענץ מוז גלייך קומען!

געזאַמלט לטובת „בריסק"

רשימה № 3

פירמע ב. ראַאַבע 150 זל.
ש. קליגסבערג 30 זל.
ב. סאַנדלאַרוש 15 זל.
צו 10 זל. האָבן געגעבן:
ח. ל. רובינשטיין, מ. אָרלאַנסקי, ש. ראַדזינעק, מ. פינקוס, אברהם לוס-טיגמאַן, וו. עדעלסוך.
צו 7,50 זל. מ. עדעלסבערג.
צו 5 זל.: י. י. מוראַוויעץ, י. ראַזענשיין, מ. גאָנסקי, עפּעלצווייג, י. אוטשען, ח. ליבערמאַן, אל. צעלניקער.
א. קאַליכשטיין, ב. באָרענשטיין, י. צעפּעלינסקי, י. א. ראָזענבוים, ד"ר געלבאַרד, נ. איגעלניק, ב. קאָהן-צדק מ. שאָר, ב. ווינאָגראַד, א. סוקנאָוו, י. לעבענבערג, נ. גאָלינסקי, הערצמאַן.

באַמערקונג:

די רשימה № 4 וועט אַנטהאַלטן די נעמען פון אַלע, וועלכע האָבן זיך דעקלאַרירט צו געבן לטובת די בריסקער געליטענע און האָבן זייערע צוזאָגן — נישט דערהאַלטן.

אויף שטוב-ווירטשאַפט, וועש און מלבושים טאָר מען נישט מאַכן קיין עקזעקוציעס

צוליב דעם, וואָס די פינאַנס-אַמט האָט איבערגענומען דאָס אויספירן אַד-מיניסטראַטיווע עקזעקוציעס, איז פאַר-עפנטלעכט געוואָרן אַ ליסטע פון זאַכן אויף וועלכע סוגען נישט חל די עק-זעקוציע-געזעצן.

סטאָר נישט ווערן אויסגעפירט קיין עקזעקוציע אויף שטוב-מעבל, בעטגע-וואַנט, וועש און מלבושים.

געגנשטאַנדן, וואָס ווערן באַנוצט צוליב אַ פיזישן פעלער, קרושין-רינגלעך און אָרדערן טאָרן נישט צוגענומען ווערן דורך די עקזעקוטאָרן.

סאיז אויך נישט דערלויבט צוצונעמען שתיין-זאַפּאַסן און באַהייצונג וואָס איז צוגעגרייט געוואָרן אויף אַ חודש צייט.

אונזער ליבן זון און ברודער אברהם!
צו זיין חתונה מיט דארא רעגינסקא (ברוקלין — אַמעריקא) וועלכע איז פאָרגעקומען דינסטאָג דעם 20 יולי 1937
ווונטשן מיר זיי אַ צופרידן צוזאַמענלעבן
עלטערן און שוועסטער קאָראַליק (ביאַלע).

צו דער חתונה פון אונזער ליבער שוועסטער
דאָרא רעגינסקא מיט **אברהם קאָראַליק** (ביאַלע-פּאָדל.)
— אינזערע האַרציקסטע גליקווינטשן
ברודער און שוועסטער (ברוקלין — אַמעריקא).

אונזער בעסטן פריינט חבר אברהם קאָראַליק!
צו זיין חתונה מיט דאָרא רעגינסקא —
אונזערע בעסטע גליקוונטשן
גאָסע און ישראל וואָלף (ברוקלין).

צו דער חתונה פון אונזער ליבן קוזין אברהם קאָראַליק מיט דאָרא רע-גינסקא (ברוקלין) ווינטשן זיי אַ גליקלעכע צוקונפט
משה קאָראַליק און פאַמיליע.
מנוחה קאָראַליק און אהרן שולמאַן.

צו דער התונה
פון אינזער ליבן ברודער און שוואָגער
אברהם קאָראַליק מיט דאָראָ רעגינסקע
(ברוקלין)
אַ גליקלעך צוזאַמענלעבן, די עלטער
פיל נחת
איציק האָפּפער און פאַמיליע.

אברהם און דאָרא
מיר ווינטשן אייך אַ גליקלעך צוזאַמענלעבן אין אַ סאָציאַליסטישער צוקונפט
די בונדישע אָרגאַניזאַציע
אין ביאַלע-פּאָדל.

חבר אברהם!
צו דיין חתונה מיט פרל' דארא
(ברוקלין)
מיינע בעסטע ווינטשן
פ. וויערניק און פאַמיליע.

חבר אברהם און דאָרא
צו אייער האָכצייט — אונזערע הייסטע ווינטשן פאַר אייך
אליהו האָפמאַן און פרוי.

צו דער חתונה פון אונזער חבר אברהם קאָראַליק מיט דאָרא רעגינסקע
(ברוקלין)
זייט גליקלעך און צופרידן די עלטערן
— פיל נחת
רייזל און לייביש פרידמאַן.

אונזער בעסטן חבר אברהם קאָראַליק!
צו דיין חתונה מיט פרל' דאָרא רעגינסקא (ברוקלין)
אונזערע האַרציקסטע ווינטשן
ליבע, חנה, אהרן און דוד.

דער פאַמיליע לעבענבערג!
צו דער חתונה פון אייער זון **יעקב**
מיט **דזשעני מאָרגענשטערן**
ווינטשן פיל נחת און דער יינגער פאָר אַ גליקלעכע צוקונפט
ד"ר פינקעלשטיין און פרוי.

צו דער חתונה פון אונזער ליבן פלימעניק
יעקב לעבענבערג מיט טשאַרנע מאָרגענשטערן (ניו-יאָרק)
ווינטשן זיי אַ בליענדע צוקונפט
יהושע לעבענבערג און פאַמיליע (דאָמאַטשעווע).
שלמה לעבענבערג און פאַמיליע (ביאַלע-פּאָדל.)

ליבער יעקב!
איך ווינטש דיר פיל גליק אין דיין ווייטערדיקן לעבן
אינזש. דוד זילבערבערג.

צום אָפּפאָר פון ה' **בענני באָרענשטיין**
קיין אַמעריקא
ווינטשט אים
אַ האַרציקן פאָר-געזונט און אַ גליקלעכע רייזע
רעדאַקציע
ביאַלער-וואָכנבלאַט

אונזער ליבן ברודער, שוואָגער און פעטער **בעריש**
צו זיין צוריקפאָרן קיין אַמעריקא —
אַ האַרציקן פאָר-געזונט
גליקע, ירחמיאל ליכטענבוים און קינדער.
נתן באָרענשטיין און פאַמיליע.

בענני!
צו דיין צוריקרייזע קיין אַמעריקע —
פאָר געזונט!
שמאי מאַנדעלבוים.

צענטראַלער סוחרים-פאַראיין אין וואַרשע

אָפּטיילונג אין ביאַלע-פּאָדל.

מעלדונג

לויט דער איניציאַטיוו פון אָרג.-קאָמיטעט פון סוחרים-פאַריין-סעקציע פאַר דעם תבואה מסחר ביי דער תבואה און סחורה בערזע אין לובלין און ביי דער מיטווירקונג פון היגן סוחרים-פאַריין ווערט גערופן אויף די טעג פון **25**-טן **26**-טן און **27**-טן ה. מ.

אַ קאָנפערענץ

פון די תבואה-סוחרים

און תבואה-איבעראַרבעטער פון ביאַלער און ראַדזינער פּאָוויאַט.

די קאָנפערענץ קומט פאָר אין לאָקאַל אויף **קרוטקע 3.**

נאָרן סוחרים-פאַריין אין ביאַלע
ש. טוכשניידער.

Używajcie proszku od bólu
głowy, zębów i newralgji
z gwiazdką
Labor. Farm.
A. Kozłowski, Warszawa.

איינלאַדונג

Kino „MIEJSKIE"

האָט דעם כבוד איינצולאַדן אַלע ליבהאָבער פון אַ גוטן פילם אויף אַ באַזוך אין קינאָ, כדי צו באַוואונדערן די דריי וואונדער-קינדער: **פרעדי באַרטלאָמעו, דזשעקי קופּער, מיקי רוני**

אין זייער נייעסטער פילם קרעאַציע א. נ.

„קינדער פון דער גאַס"

(Dzieci Ulicy)

פון מאָנטאָג אָן ווערט דעמאָנסטרירט אַ טאָפּל-פילם:

I. „וו. ז. 6 האָט נישט געלאַנדעט"
(W. Z. 6 Nie Wylądował)

II. „קאַליענטע די שטאָט פון ליבע"
(Calente, Miasto Miłości)

Redaktor wydawca: Chaim D. Miedek.

Druk. „Express" Biała-Podlaska Piłsudskiego 6